

Notat

Sak: orientering om status for arbeidet med områdeplaner

Dokumentet sendes til:

Strømnettutvalget

Saksbehandler/Adm. enhet:

Anne Sofie Risnes

Lars Peter Myklebust

Jacob Grønn

Harris Utne

Sign .....

Ansvarlig/Adm. enhet:

Gunnar G. Løvås

Elisabeth Vike Vardheim

Sign: .....

Til orientering:

Dokument ID:

Dato: 3.2.2022

Sekretariatet for Strømnettutvalget har i etterkant av vårt innspill til utvalget 26. november 2021 bedt om en nærmere beskrivelse av områdeplaner og KVVU-ordningen. Utvalget ønsker spesielt en beskrivelse av hvordan dette passer med myndighetsbehandlingen.

I innspillet til utvalget skrev Statnett at vi ønsker å erstatte KVVU-ordningen med områdeplaner. Dette kom frem som ett av flere tiltak for å redusere tiden det tar å utvikle og konsesjonsbehandle nye nettanlegg. Her følger en presisering og utdypning av hva Statnett legger i dette. Vi kan oppsummere dette i to punkter:

1. Det er ikke behov for lov- eller forskriftsregulering for arbeidet med områdeplaner. Etableringen av områdeplaner og prosessene for å utvikle disse etablerer vi fordi det er nødvendig og etterspurt både internt og eksternt. Konseptet med områdeplaner er i utvikling – og her etablerer vi prosesser og planer hvor vi ser behov og miljøvirkninger samlet i samarbeid med regionale og lokale aktører.
2. Vi mener dagens KVVU-ordning (saksgang C for nettanlegg) ikke fungerer etter hensikten og derfor kan erstattes av vanlig saksgang for kraftledninger (saksgang B). Hensikten da ordningen ble innført var å redusere samlet tidsbruk. De formelle prosessene som følger av reguleringen (ekstern kvalitetssikring, saksbehandlingstid og det prosessledende skrivet) tar lang tid uten at vi kan se at det fører til tilsvarende redusert tidsbruk senere. Statnett bidrar gjerne i diskusjoner om hvordan forankring av behov regionalt kan dekkes gjennom arbeidet med områdeplaner og eventuelle justeringer i konsesjonsprosessen.

I påfølgende kapitler utdyper vi dette noe mer.

Vi utvikler områdeplaner

Statnetts strategi er å legge til rette for elektrifisering og ny grønn verdiskapning. Dette skal vi oppnå ved å forsterke og fornye nettet raskere, samtidig som vi skal øke systemutnyttelsen og opprettholde høy forsyningsikkerhet. Som grunnlag for vår helhetlige nett- og systemutvikling etablerer vi nå områdeplaner i alle regioner. I områdeplanene vil vi i nært samarbeid med lokale aktører finne helhetlige og langsiktige løsninger. Vi vil se system- og anleggstiltak i sammenheng og kombinere behovene for fornyelse, nettkapasitet og markedstiltak. Gjennom våre områdeplaner vil vi klargjøre hvordan vi, på en samfunnsmessig rasjonell måte ivaretar tilknytningsplikt for forbruk gjennom å ligge i forkant og også vurdere alternativer fra systemdrift. Områdeplanene vil være et viktig underlag når konsesjonssaker skal behandles og sendes på høring, men det vil fortsatt være behov for å gjøre spesifikke analyser som grunnlag for konsesjonssøknader på større anlegg.

Ekstern involvering

Vi ser et stort behov for involvering og dialog regionalt. Det er stor etterspørsel etter informasjon om prosesser for økt kapasitet (tilknytning), ledetider for nettanlegg og hvordan kraftnettet planlegges. I en del områder har vi derfor gjennomført møter regionalt, gjerne kalt "næring og nett" eller dialogmøter/stormøter. Disse har vært gjennomført sammen med regionale nettselskaper. Deltakere er typisk forbrukskunder, politiske miljøer og interessentorganisasjoner. Dette er en type møter som vi viderefører og intensiverer som en del av arbeidet med områdeplaner. I fortsettelsen vil vi kalle dette regionale dialogmøter.

Gjennom denne dialogen blir det også etablert en felles forståelse for behovet for ny kapasitet i et område. Vi anser dette som et viktig bidrag for en felles situasjonsbeskrivelse av utfordringene og forankring av behovet regionalt før konsesjonsbehandling av de enkelte nettanleggene. Vi ser også at disse møtene der hvor de har vært arrangert får betydelig mer oppmerksomhet politisk og på ledernivå enn møter som følger av forskrift om energiutredninger (RKSU). De regionale dialogmøtene arrangeres av Statnett og de regionale nettselskapene uavhengig av tidspunktet som er beskrevet i forskriften og gjerne i nært samarbeid med formelle politiske organer.

Innhold i områdeplanene

Våre områdeplaner er i utvikling. For å ha et utgangspunkt for videre arbeid ferdigstiller vi planer for alle områdene i 2022. Arbeidsperioden vil være på ca 5 måneder per plan. Statnett har delt Norge inn i ti områder som gjør at vi er i stand til å fange en større helhet enn det som er mulig hvis vi hadde begrenset oss til å se på de enkelte RKSU-områdene. Vi planlegger å inkludere følgende innhold i "0,9 versjonen". Innholdet vil ha noe overlapp med innholdet i dagens KSU/NUP.

Behov- Situasjonsbeskrivelse av dagens kraftsystem i området inkludert driftsutfordringer, fornyelsesbehov og vurdering av ledig kapasitet for produksjon og forbruk. Forventet forbruks- og produksjonsutvikling vil baseres på tilknytningssaker og oppdaterte prognoser for vekst i alminnelig forsyning.

Analyse – De første områdeplanene vil i stor grad være basert på eksisterende analyser og utredninger. Noen nye analyser, spesielt knyttet til tilknytningsvolum, vil bli gjennomført i år. Vi ønsker også å formidle hvilken betydning tilgang til produksjon har for tilgjengelig nettkapasitet og at uten ny produksjonskapasitet risikerer vi at nytt forbruk ikke kan realiseres.

Plan – Basert på behov og analyser klargjør vi "målnett" for området. Målnett er nettstrukturen som Statnett vil jobbe mot for å tilrettelegge for det grønne skiftet. Vi vil legge frem en plan som beskriver trinn frem mot målnettet (altså hvilke nettinvesteringer og fornyelser som skal gjøres i hvilken rekkefølge) og hvordan disse eller bruk av andre virkemidler (systemdriftsvirkemidler, avtaler) gir kapasitet for nye tilknytninger. Da det er

usikkerhet knyttet til behovsutviklingen må utløsende årsak / trigger for igangsettelse av kapasitetsprosjekter og rammer som påvirker fremdrift omtales særskilt. Sammenheng med anleggsforvaltningen, herunder systematisk vedlikehold vil være viktig. Faktisk forbruksvekst og krav om anleggsbidrag vil kunne påvirke utbyggingstakten.

Gjennomføring – Planen bearbeides videre og tiltakene pakkes for effektiv gjennomføring. Her vil utkoblingsbehov og muligheten for å fremskynde tiltak for å sikre effektiv prosjektgjennomføring klargjøres. Statnett vil også bruke områdeplanene som verktøy for å prioritere både videre utredningsbehov og hvilke prosjekter vi starter opp. Status prosjektgjennomføring og operativ anleggsdrift er sentrale parameter inn i planen.

Videreutvikling av områdeplanene

Etter at de vi har etablert områdeplaner vil vi videreutvikle innholdet gjennom interne og eksterne prosesser. Internt har vi ambisjon om at områdeplanene skal besluttes og gi rammer for prosjekter og igangsettelse slik at vi reduserer tidsbruken som i dag går med for å håndtere beslutningsdokumenter for hvert enkelt tiltak. Vi ser for oss å beslutte oppdaterte planer hvert annet år.

Områdeplanen vil ikke bare være et statisk dokument, men vel så mye en prosess. Planene vil slik sett berikes med informasjon underveis for å holdes oppdatert og relevant til sitt bruk. Dette har en tett kobling til digital KSU og forskrift om energiutredninger som pålegger Statnett å levere en KSU annet hvert år. Videreutvikling av områdeplanene må derfor gjøres i tett dialog med NVE og bransjen.

Oppsummert så vil områdeplanene være en videreutvikling av dagens planer og prosesser. Det som er nytt er at vi får et bredere geografisk perspektiv og et større scope ved at fornyelse, reinvestering, kapasitetsutvidelse og vedlikehold sees sammen og ved at alternativer innen teknologi og fleksibilitet inkluderes. Vi kobler tilknytningsprosessen med planprosessene og sikrer at vurderingen av hvilken kapasitet som kan tildeles i ulike trinn gir forutsigbarhet for kundene. Planene vil inkludere og håndtere utfordringer knyttet til gjennomføring ved bedre pakking av tiltak. Til slutt vil prosessene for ekstern involvering tydeliggjøres og bedres.

Vi foreslår å avskaffe KVVU i nåværende form

Statnett sine KVVUer har gjennomgående blitt godkjent

Siden KVVU-ordningen ble innført i 2013 har OED gitt sin prosessveiledende uttalelse til fire konseptvalgutredninger. Ytterligere to konseptvalgutredninger har blitt kvalitetssikret, uten at de ble sendt til OED. Gjennomgående har Statnett fått gode tilbakemeldinger på kvalitetssikringen. OEDs prosessveiledende uttalelse har støttet Statnett sine vurderinger samtlige ganger.

Vi har imidlertid ikke opplevd at det prosessledende skrivet har forankret behovet i tilstrekkelig grad til at det har effektivisert senere prosesser – og dialog med berørte lokale myndigheter og interessenter. Vår vurdering er at å prioritere gode planprosesser forut for melding- og konsesjonsprosessen er riktig utvikling. Dette er planprosesser som vi nå ser etableres frivillig etter initiativ fra bransjen og det trenger ikke reguleres.

Statnett har god erfaring med å forankre behov, videreføres i områdeplaner

Per i dag har Statnett god erfaring med å kjøre prosesser regionalt, i motsetning til før KVVU-ordningen ble innført i 2013. Nylige eksempler er såkalte "Næring og Nett" initiativ i Finnmark, Nordmøre og Romsdal, Bergen og Haugalandet. Statnett har hatt gode erfaringer med dette og ønsker å videreføre og systematisere dette inn i arbeidet med områdeplaner. Arbeidet med områdeplaner vil øke tempo. Dette fordi vi gjennom involvering av myndigheter og interessenter regionalt/lokalt skaper tidlig forståelse for behov og konsekvenser samlet. En slik forankring vil gi økt kunnskap og støtte inn i konsesjonsprosessene og redusere behovet for KVVU-ordningen.

Myndighetsbehandling av KVVU tar lang tid og gir lite

Som Statnett har pekt på i tidligere oversendelse til Strømnettutvalget er vi bekymret for tiden det tar å formelt behandle KVVUer. Etter at Statnett har fattet konseptvalg sendes utredningene på ekstern kvalitetssikring. Dette tar normalt 3-6 måneder. Vi opplever at den eksterne kvalitetssikringen er mer omfattende og detaljert enn hva som er beskrevet i OED sin veileder for ekstern kvalitetssikring. I tillegg gir også NVE høringsinnspill i forbindelse med den eksterne kvalitetssikringen. Det bør her undersøkes i hvilken grad involveringen kan effektiviseres.

Etter ekstern kvalitetssikring går saken videre til OED. Her tar behandlingen ofte 12-18 måneder. Vår erfaring er at OEDs prosessveiledende uttalelse har hatt liten verdi. Den har vært for lite tydelig og forpliktende, spesielt sett opp mot tidsbruken. Det er også en risiko knyttet til at den gode regionale prosessen som vi har hatt i forkant av ekstern kvalitetssikring, brytes ved at behovsvurderingen gjennomgår en prosess i sentral forvaltning som til sammen tar opp mot to år.

Meldingsprosessen kan utvides for å ta inn behovsvurderinger

Dagens KVVU-ordning ble introdusert i en tid da det var større usikkerhet knyttet til behov for nettinvesteringer. Vår forståelse er at dagens diskusjon har mer fokus på hvor raskt behovet kommer og hvorvidt vi vil klare å bygge nok nett i tide. Vi ber derfor Strømnettutvalget om å vurdere om kostnaden i form av tid står i forhold til nytten ved dagens ordning. Her bør utvalget legge til grunn at Statnett sammen med de andre nettselskapene opplever at vi kommer godt i inngrep med de berørte aktørene gjennom de frivillige prosessene vi har i dag.

Et eventuelt alternativ kan være at Statnett, samtidig med melding, sender myndighetene områdeplanen for området sammen med en beskrivelse av prosess for ekstern involvering. Det kan også være aktuelt å inkludere en formell vurdering fra fylkeskommunen og andre høringsparter på behovsvurderingene som ligger i områdeplanene. Områdeplanene vil ikke inneholde det samme detaljnivået som dagens KVVUer, men skal utvikles slik at de kan gi interessentene tilstrekkelig kunnskap om behov og planer. Innholdet skal også gi konsesjonsmyndigheten tilstrekkelig trygghet på at det som meldes er rasjonelt og kan underbygges av ytterligere analyser i konsesjonssøknaden. Per i dag inviteres ikke NVE inn i den dialogen vi har regionalt. Det kan være hensiktsmessig å invitere dem med fremover.